

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

Приложение към Заповед № 09-1967 от 27.12.2004 година

НАЦИОНАЛНА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

за провеждане на държавни изпити за придобиване трета степен
на професионална квалификация

СПЕЦИАЛНОСТ : № 1184 ТЕХНОЛОГИЯ И МЕНИДЖМЪНТ НА
ПРОИЗВОДСТВОТО В ХВП

ПРОФИЛ : 01

**ТЕХНОЛОГИЯ И МЕНИДЖМЪНТ НА
ПРОИЗВОДСТВОТО НА МЛЯКО И МЛЕЧНИ
ПРОДУКТИ**

София, 2004 година

1. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ЦЕЛ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА

Изпитната програма е предназначена за организиране и провеждане на държавните изпити по теория и практика на специалността за придобиване на трета степен на професионална квалификация по специалността **Технология и мениджмънт на производството в хранително-вкусовата промишленост**, профил 01 **Технология и мениджмънт на производството на мляко и млечни продукти**.

С държавните изпити по теория и практика на специалността се извършва проверка и оценка на професионалните компетенции.

Изпитната програма цели да определи единни критерии за оценка на професионалните компетенции, изискващи се за придобиване трета степен на професионална квалификация.

Изпитната програма е разработена на основание на ЗНП, ЗПОО и действащите учебни планове и програми за специалността.

2. ФОРМА НА ИЗПИТА

Държавните изпити за придобиване трета степен на професионална квалификация по специалност **Технология и мениджмънт на производството в хранително - вкусовата промишленост**, профил 01 **Технология и мениджмънт на производството на мляко и млечни продукти** са два:

➤ **Държавен изпит по теория на специалността** – писмена разработка на изпитна тема от учебното съдържание от задължителната професионална подготовка с продължителност 4 астрономически часа.

На базата на учебното съдържание от учебните предмети от раздел Б - задължителна професионална подготовка на учебния план са определени изпитните теми. Те са съобразени с професионалните компетенции, които учениците се изисква да придобиват в процеса на обучение на професията.

За провеждане на **държавния изпит по теория на специалността** се подготвят **изпитни билети**. **Изпитният билет** съдържа наименованието на **изпитната тема** и план-тезиса на учебното съдържание.

Изпитният билет се изтегля в деня, определен за изпита, и е един за всички ученици, обучавани по специалността в училището.

За подготовка за държавен изпит по теория на специалността на учениците се предоставят материалите по **т.3.2.** и по **т.3.3.** и използваната литература.

➤ **Държавен изпит по практика на специалността** – изпълнение на индивидуални практически задания.

С държавния изпит по практика на специалността се проверяват и оценяват практическите компетенции, изискващи се за трета степен на професионална квалификация.

Индивидуалните практически задания се разработват от училището. Те трябва да са съобразени с критериите за оценка, определени с тази изпитна програма.

3. СЪДЪРЖАНИЕ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ НА СПЕЦИАЛНОСТТА

Изпитната програма за държавния изпит по теория на специалността съдържа:

➤ професионалните компетенции, които следва да се придобият в процеса на обучение по теория на специалността;

- учебните предмети и учебното съдържание по учебните предмети от раздел Б на учебния план, въз основа на които се формират професионалните компетенции;
- списък на изпитните теми и план-тезис на учебното съдържание /предоставя се на учениците за подготовка за изпита/;
- критерии за оценяване на професионалните компетенции;
- система за оценяване.

3.1. Професионални компетенции , придобити в резултат от обучението по специалността.

Професионални компетенции	Тежест на компетенциите в %
1. Познава и прилага теоретичните основи на технологичните процеси – същност, характеристика, области на приложение.	5
2. Познава и разпознава видовете суровини и материали за производство, изискванията за качество и технологична пригодност и условията на съхранение.	5
3. Познава и прилага основните методи за технологична обработка – структурата и етапите на технологичните процеси.Обосновава последователността на технологичните операции за съответното производство. Изпълнява режима на технологичния процес и коригира отклоненията.	10
4. Разчита и обяснява технологичните схеми за дадено производство.	5
5. Ползва нормативна и технологична документация.	5
6. Познава предназначението, устройството и принципа на действие на технологичното оборудване и работи с него <ul style="list-style-type: none"> - познава съоръженията за техническа комуникация между отделните елементи на технологичната линия; - подготвя техническото оборудване за работа; - обслужва технологичното оборудване; - наблюдава, контролира и регулира технологичните процеси; - познава реда и правилата за пускане и спиране на технологичното оборудване. 	10
7. Познава степента на готовност на обработваната суровина във всеки етап на технологичния процес в съответствие с технологичните изисквания на готовия продукт.	5
8. Организира дейността на работното място, спазва трудовата и технологична дисциплина.	5
9. Познава и спазва изискванията за хигиенна практика и здравословни и безопасни условия на труд.	10
10. Познава процеса на организиране на производството в ХВП.	10
11. Познава и ползва нормативните документи.	10
12. Познава и прилага видовете контрол на суровини и готова продукция.	10
13. Управлява персонала и финансовите средства.	10

3.2. Тематични области , учебни предмети и учебно съдържание, въз основа на които се формират професионалните компетенции.

№ по ред	Тематични области, учебни предмети , учебно съдържание	Критерии за оценяване
1.	<p>Технология на специалността и профила</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Млякото като суровина за производство на млечни продукти. ☐ Основни технологични операции – термична обработка на млякото механична обработка на млякото. ☐ Технология на производство на пастьоризирано мляко и млечнокисели продукти. ☐ Технология на маслото. ☐ Млечни консерви – стерилизирани млека ; сгъстено мляко;технологична схема за производство на сгъстено мляко със и без захар;сухо мляко и сухи млечни продукти, детски храни. ☐ Млечни десерти – сладолед ☐ Технология на сиренето – основни технологични операции ; технология на видовете сирена. ☐ Технически млечни продукти – казеин , извара. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Знае суровинната и материално-техническата база. ☐ Знае същността на технологичните процеси , условията и факторите за оптималното им протичане. ☐ Знае физико-химичните основи на технологията. ☐ Познава основните качествени показатели на суровините, полуфабрикатите и готовата продукция. ☐ Знае особеностите при съхранение и преработка на суровините. ☐ Знае санитарно-хигиенните изисквания. ☐ И.вършва ръчни операции; ☐ Ползва технологична и техническа информация. ☐ Поддържа оптимални технологични параметри. ☐ Организира производствена дейност; ☐ Преценява качеството на суровините , материалите, полуфабрикатите и готовата продукция. ☐ Извършва основни физико-механични и химични анализи и данни контролира и регулира технологичните процеси.
2.	<p>Технологично обзавеждане</p> <ul style="list-style-type: none"> - Обзавеждане за транспортиране на мляко. - Обзавеждане за приемане,измерване, филтриране,придвижване и съхраняване на мляко. - Обзавеждане за топлинна обработка на млякото. - Обзавеждане за механична обработка на млякото. - Обзавеждане за измиване на машини, апарати, резервоари и тръбопроводи. - Обзавеждане за измиване, пълнене и затваряне на амбалажа за мляко. - Обзавеждане за производство на масло. - Обзавеждане за производство на сгъстени и сухи млечни продукти. - Обзавеждане за производство на сладолед. - Обзавеждане за производство на сирене. - Обзавеждане за производство на топено сирене. 	<ul style="list-style-type: none"> - Знае устройството на технологичното оборудване. - Знае принципа на действие на машините, апаратите и съоръженията. - Познава правилата за подготовка за работа, спиране, пускане и контрол на работата. - Подготвя машините, апаратите и съоръженията за работа. - Ползва технологична и техническа информация. - Поддържа оптимални технологични параметри. - Почиства машините,съоръженията и апаратите. <p>Обслужва безопасно машините и съоръженията.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Обзавеждане за производство на извара. - Обзавеждане за производство на казеин и лактоза. 	
3.	Процеси и апарати в ХВП	
	<ul style="list-style-type: none"> - Механични процеси, машини и съоръжения. - Хидромеханични процеси. - Топлинни процеси и апарати. - Термодинамични процеси. - Масообменни процеси и апарати. - Ферментационни процеси и апарати. 	<ul style="list-style-type: none"> -Познава теоретичните основи на технологичните процеси. -Формулира понятия, закони. -Описва принципното устройство и действие на машините и апаратите. -Сравнява по конструктивно-технически характеристики машините и апаратите и избира съобразно производството технологично обзавеждане. -Избира на оптимален вариант на технологичен режим , технологична схема , апарати, осигуряващи висока ефективност. -Разчита техническа документация и ползва техническа и справочна литература.
4.	Суровини и материали в ХВП	
	<ul style="list-style-type: none"> - Суровините от растителен и животински произход – основен източник за храна на човека. - Обща морфологична и технологична характеристика на суровините за ХВП. - Технологична характеристика на суровините от животински произход. 	<ul style="list-style-type: none"> - Знае химичния състав и строежа на суровините и материалите. - Познава технологичната им пригодност. - Знае особеностите при съхранение и преработка на суровините. - Знае значението им за качеството на готовата продукция. - Разпознава суровините и материалите по вид и качество. - Окачествява суровините по различните качествени показатели. - Извършва сравнителен анализ. - Прилага условията за съхранение. - Спазва хигиенните изисквания при приемане и съхранение.
5.	Микробиология	
	<ul style="list-style-type: none"> - Основни принципи на класифициране на микроорганизмите. - Морфология, размножаване и таксономия на различните групи микроорганизми. - Химичен състав и физико-химични свойства на микроорганизмите. - Физиология на микроорганизмите – метаболитни процеси.Хранене.Усвояване на въглерода и азота. - Биоенергетични процеси – ферментации , дишане. Ферментационни и окислителни процеси. - Влияние на факторите на външната среда върху жизнената дейност на микроорганизмте. - Растеж и развитие на микроорганизмите. Култивиране. Производителна способност. - Участие на микроорганизмите в кръговрата на въглерода и азота и 	<ul style="list-style-type: none"> - Знае микробиологичните и физиологични особености на основните групи микроорганизми. - Знае физиологията на микроорганизмите – хранене и биоенергетични процеси. - Знае биохимичните процеси при различните ферментации, окисляването на въглехидрати, алкохоли, мазнини и др. и техните причинители. - Познава факторите на околната среда, влияещи на жизнената дейност на микроорганизмите. - Знае разпространение на микроорганизмите и ролята им в кръговрата на веществата в природата. - Знае същността на микробиологичните процеси при производството на храни и напитки и тяхното разваляне. - Знае основните принципи на микробиологичния, биологичния и санитарно-хигиенен контрол. - Взема средна проба. - Работи с микроскоп.

	<p>опазване на околната среда.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Микробиологични процеси при производството на храни и напитки. - Микробиологични аспекти за сигурността и качеството на суровините и готовите продукти. - Сапрофитни и патогенни микроорганизми замърсители и причинители на микробна развала.Хранителни отравяния. - Хигиенно-показателни микроорганизми.Основни принципи на микробиологичния и санитарно-хигиенен контрол. Стабилизиране на храните чрез инхибиране развитието на микроорганизмите или тяхното елиминиране. - Изучаване на микрофлората на храни и напитки. - НАССР – системата начин за осигуряване безопасността на храните. 	<ul style="list-style-type: none"> - Приготвя микроскопски препарати и различава по микроскопската картина различните групи микроорганизми. - Приготвя хранителни среди за култивиране на микроорганизми. - Прави микробиологичен посев и изолира чисти култури. - Анализира процеси, предизвикани от микроорганизми. - Елиминира или инхибира развитието на нежелани микроорганизми в суровини , храни и напитки. - Ползва справочна литература.
6.	Микробиология на специалността и профила	
	<ul style="list-style-type: none"> - Правила за работа в микробиологична лаборатория. - Оцветени препарати. - Посявки. - Методи за окачествяване на млякото. - Микробни групи в млякото. - Закваски. - Изследване на по-важни млечни продукти. - Контрол на производствената среда. 	<ul style="list-style-type: none"> - Познава правилата за работа в микробиологична лаборатория. - Приготвя оцветени препарати. - Приготвя дълбочинна и повърхностна посевка и посевка в течна хранителна среда. - Познава по-важните микробни групи в млякото. - Познава методите за окачествяване на млякото като суровина. - Предлага методи за изследване на млечните продукти. - Приготвя разреждания.
7.	Хигиена на храните и хранително законодателство	
	<ul style="list-style-type: none"> - Обща характеристика и класификация на замърсителите. - Механични /физични/ замърсители – видове и влияние върху човешкия организъм. - Химични замърсители – източници , видове, влияние върху човешкия организъм. - Биологични замърсители – видове микроорганизми, влияние върху храните и човешкия организъм. - Хигиенни изисквания към водата и въздуха. - Хигиенни изисквания към сградите и технологичното обзавеждане. - Хигиенни изисквания към суровините , полуфабрикатите, добавките и технологичния процес, готовата продукция, помощните материали, етиктирането и транспорта. 	<ul style="list-style-type: none"> - Знае видовете замърсители и влиянието им върху храните. - Знае хигиенните изисквания при производството на храни. - Преценява хигиенните показатели и тяхното значение за оценка на хранителната безопасност. - Предотвратява образуването на вредни вещества при производството на хранителни продукти и запазване на хранителната им стойност. - Знае системата и органите за санитарен контрол. - Познава нормативните документи по хранителна безопасност. - Прилага методи за предотвратяване предаването на хранителни отравяния и инфекции чрез храните. - Прави оценка на безопасност на храните според санитарно-хигиенните норми.

	<ul style="list-style-type: none"> - Хигиенни изисквания към при отстраняване на отпадъците. - Санитарен режим и лична хигиена на работниците. - Обща характеристика на нормативните документи в хранителното законодателство. - Хармонизиране на българското хранително законодателство с изискванията на Европейския съюз. - Нормативни документи по хранителна безопасност. 	<ul style="list-style-type: none"> - Анализира и дава оценка за санитарното състояние на производствен обект. - Прилага в практиката изискванията на нормативните документи по хранителна безопасност. - Привежда производството на храни, съобразно изискванията на Европейския съюз.
8.	Здравословни и безопасни условия на труд	
	<ul style="list-style-type: none"> - Права, задължения и отговорности на работника и работодателя за осигуряване на БЗУТ. Трудов договор. Осигуряване. Инструктажи. - Професионален и здравен риск при различни трудови дейности. Начини и средства за защита и ограничаване на вредните фактори. - Пожарна безопасност на обектите и гасене на пожари. - Трудов травматизъм и оказване на първа долекарска помощ. 	<ul style="list-style-type: none"> - Познава трудово-правните норми за осигуряване на ЗБУТ.Разбират необходимостта от оценка на риска. - Анализира общите изисквания за осигуряване на ЗБУТ съгласно спецификата на производството и избират колективни и лични средства за защита. - Анализира общите изисквания за пожарна безопасност и избират средства за избягване и гасене на пожари. - Познава видовете травми и оказват първа долекарска помощ.
9.	Технохимичен контрол	
	<ul style="list-style-type: none"> - Основи на стандартизацията – стандартизация, метрология, качество. Стандарти. - Лабораторен контрол – правила за осигуряване на безопасна работа; приготвяне на изходни разтвори ; вземане на средна проба от мляко и млечни продукти. - Основни показатели на мляко и млечни продукти обект на контрол – органолептични показатели физикохимични показатели. - Окачествяване на мляко и млечни продукти. - Миене и дезинфекция в млечните предприятия. 	<ul style="list-style-type: none"> - Знае правилата за вземане на проби. - Знае основните показатели на млякото и млечните продукти, обект на контрол. - Познава и прилага методите за изследване на основните показатели. - Знае методиката на приготвяне на разтвори с позната концентрация. - Знае изисквания за безопасна работа в химична лаборатория. - Ползва стандарти,отраслови нормали, технологични инструкции за контрол на суровини и готов продукт. - Приготвя необходимите разтвори с позната концентрация. - Взема проби от мляко и млечни продукти. - Определя основните физико-химични показатели в млякото и млечните продукти. - Определя технологичната годност на млякото и качеството на готовия продукт.
10.	Икономика	
	<ul style="list-style-type: none"> -Обща схема на пазарното стопанство - Търсене и предлагане.механизъм на пазарното равновесие.пазарни структури и конкуренция. 	<ul style="list-style-type: none"> - Определя понятията потребност и благо и необходимостта от рационално стопанисване. - Определя икономическите категории пазарно търсене,предлагане и пазарно равновесие,както и зависимостта между обема на Т и П и цената ,на стоката,обект на поупко-продажба. - Обяснява ролята на конкуренцията в съвременното пазарно стопанство и вероятните пазарни структури,в които ще

	<ul style="list-style-type: none"> - Измерители в икономиката – брутен национален продукт; стопански цикли; заетост и безработица; инфлация. - Държавата и публичните блага – регулираща роля на държавата; данъчна система и разходна политика; парично-кредитна политика. - Международна търговия и интеграционни общности – предпоставки за възникване, особености и тенденции на международната търговия, търговски бариери; Европейски съюз – модел на икономическа интеграция. 1. Икономически субекти в бизнеса - Предприятието основен субект в бизнеса – правен статут на предприятието. - Предприемачеството и предприемача. - Избор на местоположение на предприятието. - Инвестиране и финансиране в предприятието. - Политика на предприятието в областта на ценообразуването – цени и видове цени; себестойност и класификация на разходите; методи на ценообразуване. 	<ul style="list-style-type: none"> участва производственото предприятие. - Определя основните измерители; да ги сравнява; да ги класифицира; да анализира причините за колебанията. - Отговаря на въпроса за необходимостта от намеса на държавата в икономиката. - Определя данъчната система, разходната и парично-кредитната политика на държавата. - Определя международната търговия и интеграционните общности. - Дефинира принципите и механизма на функциониране на ЕС и неговите цели. - Определя правовия статут на предприятието, видовете предприятия и търговци; предимствата и недостатъците на отделните правни форми. - Определя икономическата същност на предприемачеството и неговата роля; дребния бизнес. - Основата за съществуване на съвременната икономика. - Определя факторите и критериите за месторазположение на предприятието. - Определя инвестиционния процес и политика. - Определя финансирането като процес. - Сравнява видовете финансиране. - Дефинира гаранциите пред банките за обезпечаване на възвращаемостта на капитала. - Определя същността на икономическите категории цена и себестойност. - Класифицира видовете цени и разходи според класификационни признаци. - Определя ценообразуването като процес; да разграничава и сравнява методите на ценообразуване.
11.	Организация и управление на производството	
	<ul style="list-style-type: none"> - Видове производствени предприятия и производствена програма. - Видове производствени площи. - Технологично обзавеждане. - Санитарно-хигиенни изисквания, организация и контрол на условията на труд. - Длъжностна характеристика. - График на работа и трудова дисциплина. - Определяне на складова наличност и потребност от суровини и материали. - Показатели за входящ контрол на суровини. - Първична обработка и системи за контрол на качеството на суровините, основни технологични операции. - Видове себестойност и начини за 	<ul style="list-style-type: none"> - Знае видовете производствени предприятия съставя производствена програма. - Управлява различни видове производствени площи. - Познава технологичното оборудване. - Спазва санитарно-хигиенните изисквания за съответното производство и организират контрола на трудовия процес. - Съставя длъжностна характеристика. - Изготвя график за работа и познава изискванията за трудова дисциплина. - Определя складова наличност и потребност от суровини и материали. - Знае показателите за входящ контрол на суровините и обяснява основните технологични операции. - Обяснява видовете себестойност и начините за снижаване на себестойността.

	сnižаването и.. - Капиталова структура - приход, разход, печалба.	- Познава капиталовата структура. - Определя понятията – приход, разход, печалба.
12.	Мениджмънт	
	- Обща характеристика на правото, субекти, правни отношения и правна отговорност. - Същност и организационни системи на мениджмънт. - Управленски стил, ръководна дейност и решения в управлението. - Фирмена култура. - Мениджмънт на персонала – кадрова политика, системи за стимулиране на персонала. - Тенденции и задачи на иновациите. - Кризисни ситуации. - Бизнес план – същност и методи за съставяне.	- Избира правна форма за защита на малката фирма. - Знае същността на мениджмънта и неговите управленски функции. - Взема управленско решение и прилага управленски стил. - Умее да работи в екип. - Подбира кадри чрез разнообразни методи. - Познава системите за стимулиране на персонала. - Организира иновационната политика. - Реагира адекватно в кризисни ситуации. - Разработва бизнес план на малкото предприятие.

3.3. Списък на изпитните теми и план-тезис на учебното съдържание.

ИЗПИТНА ТЕМА № 1: Технология за производство на прясно пастъризирано мляко за консумация. Организация и управление на персонала – контрол на труда и технологична дисциплина.

План-тезис :

- Характеристика на продукта.
- Видове продукти.
- Изисквания и показатели за окачествяване на суровини и материали.
- Технологична схема на производството.
- Технологични операции и процеси – цел, същност, режим на провеждане.
- Технологично оборудване – предназначение, устройство, действие, правила за безопасна работа; схема – 2.17.: Принципна схема на автоматизирана линия за приемане, измерване, пречистване и съхраняване на мляко в силосни танкове /15/.
- Санитарно-хигиенни изисквания към технологичния процес и съхранението на готовия продукт. Изисквания за здравословни и безопасни условия на труд.
- Видове контрол на труда.
- Изисквания към технологичната дисциплина.
- Пример за организация на контрола на труда и технологичната дисциплина при производството на пастъризирано мляко.

Критерии за оценяване на изпитна тема №1	Максимален брой точки 100
1. Знае характеристиката на продукта и класификацията на видовете.	5
2. Знае суровините, материалите, изискванията и показателите за окачествяването им.	5
3. Знае последователността на технологичните операции.	10
4. Обяснява същността, целта и режима на провеждане на операциите	15
5. Знае предназначението, устройството, действието и правилата за безопасна работа с оборудването.	15
6. Познава санитарно-хигиенните изисквания и изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	10
7. Знае и обяснява видовете контрол на труда.	15
8. Знае изискванията към технологичната дисциплина.	10

**ИЗПИТНА ТЕМА № 2: Технология за производство на стерилизирано мляко.
Организация и управление на качествения контрол –
показатели и технологична документация.**

План-тезис :

- Характеристика на продукта.
  - Видове продукти.
  - Изисквания и показатели за окачествяване на суровини и материали.
  - Технологична схема на производството.
  - Технологични операции и процеси – цел, същност, режим на провеждане.
- схема – 3.21.: Принципно схема на уредба за стерилизация на мляко в непрекъснат поток с пароконтактен нагревател “пара в мляко” /15/.
- Технологично оборудване – предназначение, устройство, действие, правила за безопасна работа.
  - Санитарно-хигиенни изисквания към технологичния процес и съхранението на готовия продукт. Изисквания за здравословни и безопасни условия на труд.
  - Показатели за качествен контрол в производството на хранителни продукти.
  - Разчитане на технологична документация.
  - Процес на контрола чрез стандартизация, нормализация и унификация.
  - Пример за качествен контрол в производството на стерилизирано мляко.

Критерии за оценяване на изпитна тема №2	Максимален брой точки 100
1. Знае характеристиката на продукта и класификация на видовете.	5
2. Знае суровините, материалите, изискванията и показателите за окачествяването им.	5
3. Знае последователността на технологичните операции.	10
4. Обяснява същността , целта и режима на провеждане на операциите	15
5. Знае предназначението, устройството, действието и правилата за безопасна работа с оборудването.	15
6. Познава санитарно-хигиенните изисквания и изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	10
7. Знае и изброява показателите за качествения контрол.	5
8. Ползва и разчита технологична документация.	10
9. Познава стандартизация , унификация и нормализация.	10
10. Организира качествен контрол.	15

ИЗПИТНА ТЕМА № 3: Производство на БКМ – класически метод. Организация и управление на качествения контрол – показатели и технологична документация.

План-тезис :

- Характеристика на продукта.
- Видове продукти.
- Изисквания и показатели за окачествяване на суровини и материали.
- Технологична схема на производството.
- Технологични операции и процеси – цел, същност, режим на провеждане.
- Закваска за кисело мляко.
- Недостатъци на кисело мляко.
- Технологично оборудване – предназначение, устройство, действие, правила за безопасна работа; схема 6.12.: Схема на автомат на “Хамба” и схема 6.14.: Схема на дозиращо устройство на система “Ампак - Аман” /15/.

- Санитарно-хигиенни изисквания към технологичния процес и съхранението на готовия продукт.Изисквания за здравословни и безопасни условия на труд.
- Показатели за качествен контрол в производството на хранителни продукти.
- Разчитане на технологична документация.
- Процес на контрола чрез стандартизация, нормализация и унификация.
- Пример за качествен контрол в производството на стерилизирано мляко.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 3	Максимален брой точки 100
1. Знае характеристиката на продукта и класификация на видовете.	5
2.Знае суровините, материалите, изискванията и показателите за окачествяването им.	5
3. Знае последователността на технологичните операции.	10
4. Обяснява същността , целта и режима на провеждане на операциите	15
5.Знае предназначението, устройството, действието и правилата за безопасна работа с оборудването.	15
6.Познава санитарно-хигиенните изисквания и изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	10
7. Знае и изброява показателите за качествения контрол.	5
8. Ползва и разчита технологична документация.	10
9. Познава стандартизация , унификация и нормализация.	10
10. Организира качествен контрол.	15

ИЗПИТНА ТЕМА № 4: Получаване и обработка на сметана за производство на киселосметанено масло. Организация и управление на първичната обработка и подготовка на суровините.

План-тезис :

- Характеристика на продукта. Състав.
- Видове готов продукт.
- Изисквания и показатели за определяне технологичната годност на суровината.
- Закваски – състав и роля в технологичния процес.
- Технологична схема.
- Технологични операции и процеси – цел, същност и режими на провеждане.
- Технологично оборудване – предназначение, устройство, действие и правила за безопасна работа; схема 13.4.: Сметанозреен танк УТАК – 60Z /14/.
- Санитарно-хигиенни изисквания към технологичния процес.Изисквания за здравословни и безопасни условия на труд.
- Подготовка на суровините в процеса на производство.
- Първична обработка на суровините.
- Пример за първична обработка и подготовка на суровини при получаване и обработка на сметана.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 4	Максимален брой точки 100
1. Знае характеристиката и видовете.	5
2. Знае изискванията и показателите, характеризиращи технологичната годност на суровината.	5
3. Знае последователността на технологичните операции.	5
4. Обяснява същността, целта и режима на провеждане на операциите и закваската и ролята и в технологичния процес.	20
5. Знае предназначението, устройството, действието и правилата за безопасна работа с оборудването.	15

6. Познава санитарно-хигиенните изисквания и изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	10
7. Знае организацията и управлението на първичната обработка и подготовка на суровините.	20
8. Знае как се осъществява подготовката и първичната обработка при получаване на сметана.	20

**ИЗПИТНА ТЕМА № 5: Получаване и обработка на киселосметанено масло.
Организация при определяне на себестойността на готовата продукция.**

План-тезис :

- Характеристика на продукта. Състав.
- Видове готов продукт.
- Технологична схема.
- Технологични операции и процеси – цел, същност и режими на провеждане.
- Недостатъци на маслото.
- Технологично оборудване – предназначение, устройство, действие и правила за безопасна работа; схема 7.7.: Схема на метален безвалцов маслоизготвител с периодично действие тип МИ – 2000 /15/.
- Санитарно-хигиенни изисквания към технологичния процес. Изисквания за здравословни и безопасни условия на труд.
- Същност на понятието – себестойност.
- Видове себестойност.
- Фактори, влияещи върху себестойността.
- Пример за основните елементи при определяне себестойността на масло.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 5	Максимален брой точки 100
1. Знае характеристиката, видовете и състава на продукта.	5
2. Знае последователността на технологичните операции.	10
3. Обяснява – същност, цел и режими на технологични-те операции и процеси; знае недостатъците.	20
4. Знае предназначението, устройството, действието и правилата за безопасна работа с оборудването.	15
5. Познава санитарно-хигиенните изисквания и изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	10
6. Знае определението и същността за себестойност.	5
7. Знае видовете себестойност.	10
8. Познава факторите, влияещи върху себестойността.	10
9. Дава практически пример.	15

ИЗПИТНА ТЕМА № 6: Производство на меки сирена. Организиране на реклама и презентация на нов продукт.

План-тезис :

- Характеристика на групата; видове.
- Изисквания към суровините и материалите.
- Закваски; изисквания, роля в технологичния процес.
- Технологична схема на меки сирена, зреещи с плесен – “Камамбер”.
- Технологични операции – цел, същност и режим на провеждане.
- Технологично оборудване – предназначение, устройство, действие и правила за безопасна работа; схема 16.1 :Схема на сиренарска вана и схема 16.2.:Двустенна вана /14/.

- Санитарно-хигиенни изисквания към технологичния процес и съхранението на готовия продукт.Изисквания за здравословни и безопасни условия на труд.
- Определение на понятието “реклама”.
- Видовете реклама и нейното приложение.
- Организация на презентация на нов продукт.
- Пример за презентация и реклама на меки сирена.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 6	Максимален брой точки 100
1. Знае характеристиката и видовете.	5
2. Знае изискванията към суровините и материалите .	5
3. Знае състава, изискванията и ролята в технологичния процес на закваската.	5
4. Знае последователността на технологичните операции	10
5. Обяснява целта, същността, и режима на технологичните операции.	10
6. Знае предназначението, устройството, действието и правилата за безопасна работа на технологичното оборудване.	15
7. Познава санитарно-хигиенните изисквания към технологичния процес и условията за съхранение на готовия продукт.Познава и изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	10
8. Знае определението за реклама.	5
9. Знае видовете реклама и приложението и.	10
10. Знае как се организира презентация на нов продукт.	10
11. Дава практически пример за презентация и реклама.	15

**ЗПИТНА ТЕМА № 7: Производство на полутвърди сирена , зреещи в саламура.
Производствена програма – същност, показатели :
количествени и качествени.**

План-тезис :

- Характеристика на групата; видове.
- Изисквания към суровините и материалите.
- Закваски; изисквания, роля в технологичния процес.
- Технологична схема на полутвърди сирена, зреещи в саламура – БСС от краве мляко.
- Технологични операции – цел, същност и режим на провеждане.
- Технологично оборудване – предназначение, устройство, действие и правила за безопасна работа; схема 13.4.: Технологична схема за производство на БСС /15/ .
- Санитарно-хигиенни изисквания към технологичния процес и съхранението на готовия продукт.Изисквания за здравословни и безопасни условия на труд..Същност на производствената програма.
- Качествени показатели, номенклатура, асортиментна структура.
- Количествени показатели – стокова продукция, обща продукция.
- Пример за производствена програма на предприятие за БСС.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 7	Максимален брой точки 100
1. Знае характеристиката и видовете.	5
2. Знае изискванията към суровините и материалите .	5
3. Знае състава, изискванията и ролята в технологичния процес на закваската.	5
4. Знае последователността на технологичните операции	10
5. Обяснява целта, същността, и режима на технологичните операции.	10

6. Знае предназначението, устройството, действието и правилата за безопасна работа на технологичното оборудване.	15
7. Познава санитарно-хигиенните изисквания към технологичния процес и условията за съхранение на готовия продукт. Познава и изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	10
8. Знае същността на производствената програма.	10
9. Обяснява качествените и количествените показатели на производствената програма.	20
10. Дава пример на производствена програма.	10

**ИЗПИТНА ТЕМА № 8: Производство на полутвърди сирена , зреещи в плесен.
Организация и управление на производствените площи.**

План-тезис :

- Характеристика на групата; видове.
- Изисквания към суровините и материалите.
- Закваски; изисквания, роля в технологичния процес.
- Технологична схема на полутвърди сирена, зреещи с плесен – “Рокфор”.
- Технологични операции – цел, същност и режим на провеждане.
- Технологично оборудване – предназначение, устройство, действие и правила за безопасна работа; схема 8.30.: Схема на линия за производство на сирене “Рокфор” /15/.
- Санитарно-хигиенни изисквания към технологичния процес и съхранението на готовия продукт. Изисквания за здравословни и безопасни условия на труд.
- Производствени площи на основните производствени звена.
- Производствени площи на спомагателни звена.
- Пример за организация на производствени звена.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 8	Максимален брой точки 100
1. Знае характеристиката и видовете.	5
2. Знае изискванията към суровините и материалите .	5
3. Знае състава, изискванията и ролята в технологичния процес на закваската.	5
4. Знае последователността на технологичните операции	10
5. Обяснява целта , същността , и режима на технологичните операции.	10
6. Знае предназначението, устройството, действието и правилата за безопасна работа на технологичното оборудване.	15
7. Познава санитарно-хигиенните изисквания към технологичния процес и условията за съхранение на готовия продукт. Познава и изискванията за здравословни и безопасни условия на труд	10
8. Знае основните производствени площи – изброява и описва.	15
9. Изброява и описва спомагателните звена.	15
10. Дава пример за организация на производствените звена.	10

**ИЗПИТНА ТЕМА № 9: Производство на твърди сирена с ниска температура на
второ загряване. Организация и управление на складова
наличност, договаряне и делово общуване.**

План-тезис :

- Характеристика на групата; видове.
- Изисквания към суровините и материалите.
- Закваски; изисквания роля в технологичния процес.

- Технологична схема на твърди сирена с ниска температура на второ загряване - ”Едам” и ”Гауда”.
- Технологични операции – цел, същност и режим на провеждане.
- Технологично оборудване – предназначение, устройство, действие и правила за безопасна работа; схема 16.4.: Сиренарска вана със сложно движение на работните инструменти (унгарска) /14/.
- Санитарно-хигиенни изисквания към технологичния процес и съхранението на готовия продукт. Изисквания за здравословни и безопасни условия на труд.
- Същност на складовата наличност.
- Необходими условия за договаряне.
- Средства за делово общуване и методи за комуникация.
- Пример за организация на складова наличност.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 9	Максимален брой точки 100
1. Знае характеристиката и видовете.	5
2. Знае изискванията към суровините и материалите .	5
3. Знае състава, изискванията и ролята в технологичния процес на закваската.	5
4. Знае последователността на технологичните операции.	10
5. Обяснява целта , същността и режима на технологичните операции.	10
6. Знае предназначението, устройството, действието и правилата за безопасна работа на технологичното оборудване.	15
7. Познава санитарно-хигиенните изисквания към технологичния процес и условията за съхранение на готовия продукт. Познава и изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	10
8. Знае същността на складовата наличност.	10
9. Знае необходимите условия за договаряне.	10
10. Знае средствата за делово общуване и методите за комуникация.	10
11. Дава практически пример за организация на складова наличност.	10

ИЗПИТНА ТЕМА № 10: Производство на твърди сирена с висока температура на второ загряване. Организация и управление на персонала .

План-тезис :

- Характеристика на групата; видове.
- Изисквания към суровините и материалите.
- Закваски; изисквания, роля в технологичния процес.
- Технологична схема на твърди сирена с висока температура на второ загряване - ”Ементал”; схема 16.8. : Сиреноизготвител С-10 за твърди сирена и схема 16.9.: Схема на резобъркачка /14/ .
- Технологични операции – цел, същност и режим на провеждане.
- Технологично оборудване – предназначение, устройство, действие и правила за безопасна работа.
- Санитарно-хигиенни изисквания към технологичния процес и съхранението на готовия продукт. Изисквания за здравословни и безопасни условия на труд.
- Същност на графика за работа и сменен режим.
- Характеристика на график за работа; продължителност; сменност.
- Методи за контрол на труда и трудовата дисциплина – видове, същност.
- Пример за график на работа и сменен режим.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 10	Максимален брой точки 100
1. Знае характеристиката и видовете.	5
2. Знае изискванията към суровините и материалите .	5
3. Знае състава, изискванията и ролята в технологичния процес на закваската.	5
4. Знае последователността на технологичните операции.	10
5. Обяснява целта , същността и режима на технологичните операции.	10
6. Знае предназначението, устройството, действието и правилата за безопасна работа на технологичното оборудване.	15
7. Познава санитарно-хигиенните изисквания към технологичния процес и условията за съхранение на готовия продукт. Познава и изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	10
8. Знае същността на графика за работно време и сменен режим.	10
9. Знае характеристиките на графика за работа и методите за контрол на трудовата дисциплина.	15
10. Дава пример за график на работа и сменен режим.	15

ИЗПИТНА ТЕМА № 11: Производство на твърди сирена с чедеризация и попарване на сиренината. Бизнес-план на малкото предприятие – същност и методика на разработка.

План-тезис :

- Характеристика на групата; видове.
- Изисквания към суровините и материалите.
- Закваски; изисквания, роля в технологичния процес.
- Технологична схема на твърди сирена с чедеризация и попарване на сиренината – кашкавал “Витоша”.
- Технологични операции – цел, същност и режим на провеждане.
- Технологично оборудване – предназначение, устройство, действие и правила за безопасна работа; схема 8.16.: Агрегат за формиране на кашкавал УФК – 120 /15/.
- Санитарно-хигиенни изисквания към технологичния процес и съхранението на готовия продукт. Изисквания за здравословни и безопасни условия на труд.
- Същност на понятието “бизнес-план”.
- Методика за разработване на бизнес-план.
- Пример за кратък бизнес-план.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 11	Максимален брой точки 100
1. Знае характеристиката и видовете.	5
2. Знае изискванията към суровините и материалите .	5
3. Знае състава, изискванията и ролята в технологичния процес на закваската.	5
4. Знае последователността на технологичните операции.	10
5. Обяснява целта , същността и режима на технологичните операции.	10
6. Знае предназначението, устройството, действието и правилата за безопасна работа на технологичното оборудване.	15
7. Познава санитарно-хигиенните изисквания към технологичния процес и условията за съхранение на готовия продукт. Познава и изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	10
8. Знае същността на понятието “бизнес-план”.	10
9. Знае методиката за разработване на бизнес-план.	15
10. Дава пример за кратък бизнес-план.	15

ИЗПИТНА ТЕМА № 12: Производство на топени сирена. Организация и управление на финансовите средства – приход , разход , печалба

План-тезис :

- Характеристика на групата ; видове.
- Изисквания към суровините и материалите.
- Технологична схема на преработени сирена – топени.
- Технологични операции – цел, същност и режим на провеждане.
- Технологично оборудване – предназначение, устройство, действие и правила за безопасна работа; схема 8.37. : Схема на вакуумкотел с периодично действие /15/.
- Санитарно-хигиенни изисквания към технологичния процес и съхранението на готовия продукт.Изисквания за здравословни и безопасни условия на труд.
- Видове финансови средства.
- Същност и видове приходи.
- Същност и видове разход.
- Видове печалба.
- Пример за организация на финансовите средства.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 12	Максимален брой точки 100
1. Знае характеристиката и видовете.	5
2. Знае изискванията към суровините и материалите .	5
3. Знае последователността на технологичните операции.	10
4. Обяснява целта, същността и режима на технологичните операции.	15
5. Знае предназначението, устройството, действието и правилата за безопасна работа на технологичното оборудване.	15
6. Познава санитарно-хигиенните изисквания към технологичния процес и условията за съхранение на готовия продукт.Познава и изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	10
7. Знае финансовите средства - видове и същност.	15
8. Знае видовете и същността на приход, разход , печалба.	15
9. Дава пример за оргнизация на финансовите средства.	10

ИЗПИТНА ТЕМА № 13: Производство на сладолед. Правна уредба на малката фирма.

План-тезис :

- Характеристика на готовия продукт.
- Класификация на продукта.
- Изисквания и подготовка на суровини, материали и добавки.
- Технологична схема на производството.
- Технологични операции и процеси – цел, същност, режим на провеждане.
- Технологично оборудване – предназначение, устройство, действие и правила за безопасна работа; схема 11.4.: Схема на фризер с непрекъснато действие тип ОФИ и схема 11.5.:Схема на автомат “Викинг” /15/.
- Санитарно-хигиенни изисквания към технологичния процес и съхранението на готовия продукт.Изисквания за здравословни и безопасни условия на труд.
- Определение на понятието “предприятие” от гледна точка на правото.
- Правни субекти – описание.
- Същност на правните отношения.
- Правна отговорност на субектите на фирменото право.
- Пример за организация на правната уредба на предприятието.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 13	Максимален брой точки 100
1. Знае характеристиката и класификацията на продукта.	5
2. Знае изискванията и подготовката на суровини, материали и добавки.	5
3. Знае последователността на технологичните операции.	10
4. Обяснява целта, същността и режима на технологичните операции и процеси.	15
5. Описва предназначението, устройството, действието и правилата за безопасна работа на технологичното оборудване.	15
6. Познава санитарно-хигиенните изисквания към технологичния процес и съхранението на готовия продукт. Знае изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	10
7. Знае определението на понятието “предприятие” и описанието на правните субекти.	15
8. Обяснява същността на правните отношения ; знае отговорностите на правните субекти.	15
9. Дава пример за организация на правна уредба в предприятие.	10

ИЗПИТНА ТЕМА № 14: Технология за производство на сухо мляко. Управление на персонала – подбор на кадри.

План-тезис :

- Характеристика на готовия продукт.
- Класификация на продукта.
- Изисквания и подготовка на суровини, материали и добавки.
- Технологична схема на производството.
- Технологични операции и процеси – цел , същност , режим на провеждане.
- Технологично оборудване – предназначение, устройство, действие и правила за безопасна работа; схема 10.8. : Схема на двубарабанна атмосферна сушилна /15/ и схема 20.4.:Схема на разпръсквателна сушилна за мляко (Паш-Силкеборг) /14/.
- Санитарно-хигиенни изисквания към технологичния процес и съхранението на готовия продукт.Изисквания за здравословни и безопасни условия на труд.
- Задачи на кадровата политика.
- Методи за подбор на кадри.
- Примерно интервю за подбор на кадри.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 14	Максимален брой точки 100
1. Знае характеристиката и класификацията на продукта.	5
2. Знае изискванията и подготовката на суровини, материали и добавки.	5
3. Знае последователността на технологичните операции.	10
4. Обяснява целта, същността и режима на технологичните операции и процеси.	15
5. Описва предназначението, устройството, действието и правилата за безопасна работа на технологичното оборудване.	15
6. Познава санитарно-хигиенните изисквания към технологичния процес и съхранението на готовия продукт.Знае изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	10
7. Знае задачите на кадровата политика.	10
8. Знае методите за подбор на кадри.	15
9. Дава примерно интервю за подбор на персонал.	15

**ИЗПИТНА ТЕМА № 15: Технология за производство на детски млечни храни.
Управление на кризисните ситуации.**

План-тезис :

- Характеристика на готовия продукт.
- Класификация на продукта.
- Изисквания и подготовка на суровини, материали и добавки.
- Технологична схема на производството.
- Технологични операции и процеси – цел, същност, режим на провеждане.
- Технологично оборудване – предназначение, устройство, действие и правила за безопасна работа; схема 20.3.:Схема на разпръсквателна сушилня тип Ниро-Атомайзер /14/.
  - Санитарно-хигиенни изисквания към технологичния процес и съхранението на готовия продукт.Изисквания за здравословни и безопасни условия на труд.
- Определение на понятието “криза”.
- Управление на кризисните ситуации.
- Пример за управленско решение при риск от брак на готова продукция.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 15	Максимален брой точки 100
1. Знае характеристиката и класификацията на продукта.	5
2. Знае изискванията и подготовката на суровини, материали и добавки.	5
3. Знае последователността на технологичните операции.	10
4. Обяснява целта, същността и режима на технологичните операции и процеси.	15
5. Описва предназначението, устройството, действието и правилата за безопасна работа на технологичното оборудване.	15
6. Познава санитарно-хигиенните изисквания към технологичния процес и съхранението на готовия продукт.Знае изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	10
7. Знае определението на понятието “криза”; управление на кризисни ситуации.	20
8. Дава пример за управленско решение при риск от брак на готова продукция.	20

ИЗПИТНА ТЕМА № 16 : Производство на казеин. Производствена програма – същност, показатели.

План-тезис :

- Характеристика на готовия продукт.
- Класификация на продукта.
- Изисквания и подготовка на суровини, материали и добавки.
- Технологична схема на производството.
- Технологични операции и процеси – цел, същност, режим на провеждане.
- Технологично оборудване – предназначение, устройство, действие и правила за безопасна работа; схема 10.22.-Схема на сушилня за казеин с псевдокипящ слой /15/.
  - Санитарно-хигиенни изисквания към технологичния процес и съхранението на готовия продукт.Изисквания за здравословни и безопасни условия на труд.
- Същност на производствената програма.
- Качествени и количествени показатели на производствената програма.
- Пример за производствена програма на цех за казеин.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 16	Максимален брой точки 100
1. Знае характеристиката и класификацията на продукта.	5
2. Знае изискванията и подготовката на суровини, материали и добавки.	5

3. Знае последователността на технологичните операции.	10
4. Обяснява целта, същността и режима на технологичните операции и процеси.	15
5. Описва предназначението, устройството, действието и правилата за безопасна работа на технологичното оборудване.	15
6. Познава санитарно-хигиенните изисквания към технологичния процес и съхранението на готовия продукт. Знае изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	10
7. Знае същността на производствената програма.	10
8. Знае качествените и количествените показатели на производствената програма.	20
9. Дава примерна производствена програма.	10

ИЗПИТНА ТЕМА № 17: Производство на извара. Стил на управление и фирмена култура.

План-тезис:

- Характеристика на готовия продукт.
- Класификация на продукта.
- Изисквания и подготовка на суровини, материали и добавки.
- Технологична схема на производството.
- Технологични операции и процеси – цел, същност, режим на провеждане.
- Технологично оборудване – предназначение, устройство, действие и правила за безопасна работа; схема 8.44.: Схема на пакетираща машина за извара /15/.
- Санитарно-хигиенни изисквания към технологичния процес и съхранението на готовия продукт. Изисквания за здравословни и безопасни условия на труд.
- Видове управленски стилове.
- Функции на фирмената култура.
- Елементи на фирмената култура.
- Пример за приложение стила на управление и фирмената култура.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 17	Максимален брой точки 100
1. Знае характеристиката и класификацията на продукта.	5
2. Знае изискванията и подготовката на суровини, материали и добавки.	5
3. Знае последователността на технологичните операции.	10
4. Обяснява целта, същността и режима на технологичните операции и процеси.	15
5. Описва предназначението, устройството, действието и правилата за безопасна работа на технологичното оборудване.	15
6. Познава санитарно-хигиенните изисквания към технологичния процес и съхранението на готовия продукт. Знае изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	10
7. Знае видовете управленски стилове.	15
8. Знае функциите и елементите на фирмената култура.	15
9. Дава пример за приложение на управленски стил и фирмена култура.	10

3.4. Система за оценяване.

Оценяването на изпитните теми се извършва по критериите записани след всяка изпитна тема.

Системата за оценяване е точкова. Сумата от точките за всички критерии за една тема е 100. За всеки критерий точките са определени съобразно неговата тежест и са максимални. В зависимост от показаните знания по съответния критерий могат да се получат от 0 до максималния брой точки.

- при пълно и вярно покриване на всички критерии се поставя максималния брой точки – 100;
- при непълно покриване на съответния критерий се отнемат до 20% от максималния брой точки за съответния критерий;
- при направени пропуски и грешки се отнемат над 50% от максималния брой точки за съответния критерий;
- при непокрит критерий не се дават точки.

Точките се сумират за темата и се приравняват към цифрова оценка по следната формула:

$$\text{Оценка} = \frac{6 \times \text{получен брой точки от ученика}}{100}$$

Оценката се изчислява с точност до стотни.

4. СЪДЪРЖАНИЕ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ПРАКТИКА НА СПЕЦИАЛНОСТТА

Изпитната програма за държавен изпит по практика на специалността съдържа:

- Насоки за организиране и провеждане на държавния изпит по практика на специалността.
- Насоки за разработване на индивидуалните практически задания.
- Критерии за оценяване.
- Система за оценяване.

4.1 Насоки за организиране и провеждане на държавния изпит по практика на специалността.

Държавният изпит по практика на специалността се провежда в предприятие /фирма/ с производствена дейност или в училището, ако условията са достатъчни за провеждането му.

Учениците се явяват в деня на изпита с определеното от училището/фирмата работно облекло.

Изпитът е с продължителност **два дни** по 6 часа.

Държавният изпит по практика на специалността се организира в две части:

Първа част: Разработка и презентация на проект. Продължителността на презентацията е до 15 минути за всеки ученик.

Темите за проекта се определят от училището и са свързани с изучаваната специалност. Темите се изтеглят **два месеца** преди изпита и са различни за учениците.

Втора част: Изпълнение на индивидуална практическа задача. Практическата задача се изтегля в деня на изпита и е различна за всеки ученик.

Индивидуалното практическо задание се разработва в училището в съответствие с изпитната програма и се утвърждава от директора на училището.

4.2. Насоки за разработване на индивидуалните практически задания

Индивидуалното практическо задание, което получава всеки ученик съдържа:

За първата част:

- **Наименование на проекта.**
- Изисквания на които трябва да отговаря проекта.
- Срок за разработване на проекта.
- Изисквания към презентацията.

За втората част:

- Наименование на практическата задача.
- Съдържание на извършваната работа.

По време на изпълнението на практическата задача учениците извършват следното:

-Извършват и организират приемането, оценяването и съхранението на суровините материали и готовите продукти.

-Извършват и контролират технологичните операции.

-Ползват технологична и техническа документация.

-Попълват приходно-разходни документи за счетоводна отчетност.

-Обслужват и контролират експлоатацията на технологичното обзавеждане.

-Извършват технокимичен и микробиологичен анализ на суровините, полуфабрикатите и готовата продукция.

-Извършват и контролират дейности по рационално и екологично оползотворяване на вторични продукти от производството.

-Изпълняват програмите и системите за осигуряване на качество, здравна и хигиенна безопасност в производствения процес.

➤ Изисквания на които трябва да отговаря извършената работа или изработеното изделие.

➤ Изисквания по ЗБУТ, санитарно - хигиенните изисквания, опазване на околната среда.

➤ Срок за изпълнение.

Презентацията се извършва в следната последователност:

- Описание на проекта.
- Представяне на извършената работа.
- Самоанализ на извършената работа - допуснати грешки от технологичен характер и начини за отстраняването им.
- Отговори на въпроси задавани от членовете на комисията относно технологичните изисквания при изпълнение на операциите.

Съдържанието на индивидуалното практическо задание се описва в бланка и се придружава от протокол за изпълнение и карта за оценяване.

4.3.Критерии за оценяване.

Критерии за оценяване на проекта	Максимален Брой точки 100
- Изчерпателност и прецизност на разработката. - Самостоятелност. - Иновационен подход при разработка на темата. - Дизайн на графичната част. - Техника на презентиране.	45 15 15 10 15
Критерии за оценяване на практическата задача	Максимален Брой точки 100
- Спазва изискванията на технологичните инструкции, правилници, наредби и предписания.	10
- Синхронизира операциите и процесите по работни места и в технологичен участък.	10
- Осъществява контрол на технологични параметри в критичните контролни точки, установява и анализира причини за отклонения от изискванията.	30
- Обслужва и контролира експлоатацията на технологичното оборудване.	20
- Извършва лабораторно изследване на технокимични показатели, анализира резултати от технокимични и микробиологични изследвания.	20
- Работи с технологична документация и води отчетност.	5
- Спазва санитарно хигиенните изисквания и правилата за ЗБУТ в технологичен участък.	5

4.4. Система за оценяване.

Оценяването се извършва по точкова система. На всяко част от индивидуалното практическо задание се поставя оценка съобразно посочените критерии.

Окончателната оценка е средноаритметична от оценката на презентацията и оценката от изпълнението на практическата задача.

За преминаване от точкова в цифрова система се използва формулата от **точка 3.4.** на тази изпитна програма.

5. ЛИТЕРАТУРА.

1. Коларов К., Недкова К. – “Процеси и апарати в хранително-вкусовата промишленост”, Теодорос.
2. Симов Ж., Стоилова Е. – “Суровини и материали в ХВП”, София, Земиздат, 1992 г.,
3. Карова Е. – “Микробиология”, София, Земиздат, 1992 г.,
4. Несторова – “Хигиена на храненето и хранително законодателство”, Торнадо – НВ, 2001 г.,
5. Маленкова А. – “Здравословни и безопасни условия на труд”, Нови знания, 2001 г.,
6. Илиев И., Дончев Д., Велев Мл., Добрева Ст. – “Икономика и мениджмънт”, София, Мартилен.
7. Дончев Д., Велев Мл., Димитров Й., Фурнаджиева М. – “Фирмен мениджмънт”, София, ИК ”Век-22”.
8. Луканов К. – “Организация и управление на производството в ХП”, София.
9. Прайд Феръл - “Маркетинг – концепции и стратегии” – “Фар ком”.
10. Пъшева И., Ашминова В., Петкова М. – “Технология на млякото и млечните продукти”, София, Земиздат, 1988 г.,
11. проф. Чомаков Х. и др. - “Технология на млякото и млечните продукти”, София, Земиздат, 1988 г.,
12. доц. Груев П. – “Микробиология на млякото” – София, Земиздат, 1986 г.,
13. доц. Симов Ж., Цветанова С. – “Технохимичен контрол в млечната промишленост”, София, Земиздат, 1982 г.,
14. доц. Андреев А. – “Технологично обзавеждане в млечната промишленост” – Пловдив, “Хр. Данов”, 1977 г.,
15. проф. Андреев А. и др. - “Технологично обзавеждане в млекопреработвателните предприятия”, София, Земиздат, 1992 г.,

6. АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

1. инж. Славка Койчева – МОН
Професионална гимназия по мениджмънт и хранителни технологии –гр. Плевен
2. инж. Йордан Беров
3. инж. Невянка Гецова
4. инж. Елена Маринова
5. инж. Иглика Нинова
6. инж. Керанка Миркова
7. Албена Николова
8. Павлина Тодорова